

Федонюк Анна Віталіївна,
здобувач ступеня вищої освіти
бакалавра навчально-наукового
інституту № 2 Національної академії
внутрішніх справ
Науковий керівник: доцент кафедри
теорії держави та права Національної
академії внутрішніх справ, кандидат
юридичних наук, доцент
Кривицький Ю. В.

СИСТЕМА, ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ЕФЕКТИВНІСТЬ ПРАВОВОГО ВИХОВАННЯ КУРСАНТІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЗІ СПЕЦИФІЧНИМИ УМОВАМИ НАВЧАННЯ

Безперечно кожен з нас хоч колись замислювався над тим, який колосальний внесок для нашого життя робить наявність правового виховання. Його важливість неможливо переоцінити в усіх сферах життєдіяльності, які воно об'єднує й упорядковує. Усі ми прагнемо жити в суверенній, незалежній, демократичній, соціальній і правовій державі. Проте побудова і збереження такого ладу неможливе без цього надважливого елемента. Підвищення правосвідомості та правової культури суб'єктів суспільних відносин, зокрема курсантів закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання, забезпечує підготовку свідомих представників правоохоронних органів, які здатні ефективно забезпечувати охорону прав і свобод людини, законно протидіяти злочинності, ефективно підтримувати публічну безпеку і порядок у суспільстві.

Правове виховання – це цілеспрямований постійний вплив на людину з метою формування в неї правової культури й активної правомірної поведінки. Основна мета правового виховання – надати курсантові необхідні в житті юридичні знання, уміння і навчити його поважати право та дотримуватися його, тобто сформувати достатньо високий рівень правової культури, здатний значно зменшити кількість правопорушень.

Ознаки (рисни) правового виховання: 1) ґрунтуються на засадах системи норм і принципів права; 2) припускає впровадження у правосвідомість виховних складових елементів упорядкованих суспільних відносин – дозволів, зобов'язань, заборон. Поєднуючись у процесі функціонування права із заходами державного забезпечення, дозволи, зобов'язання,

заборони перетворюються на первинні засоби правового регулювання, які створюють умови для здійснення правомірної поведінки; 3) спирається на можливість застосування примусової сили держави через покладання юридичної відповідальності на правопорушників [1, с. 118].

Для того, щоб детальніше дослідити явище правового виховання необхідно розглянути таку складну категорію як система. У філософській енциклопедичній літературі під системою розуміють сукупність визначених елементів, між якими існує закономірний зв'язок чи взаємодія [2, с. 583]. Система правового виховання виступає складним явищем, що поєднує декілька елементів:

- суб'єкти – до них відносять різні організації, державні органи, спеціально уповноважені державою особи, які займаються правовим вихованням;

- об'єкти – громадяни чи суспільні групи, які піддаються вихованню, наприклад, курсанти закладів вищої освіти із специфічними умовами навчання;

- сукупність заходів, принципів, засобів і способів здійснення правовиховної діяльності;

- ефективність правовиховного процесу, результати, контроль;

- умови, взаємодію, організацію тощо.

Звідси слідує, що система правового виховання – сукупність основних частин (елементів) правовиховного процесу, котра забезпечує його визначений порядок і організацію [1, с. 119].

На нашу думку, особливо важливими є заходи, способи і засоби, адже саме вони є знаряддям впливу на об'єкти правового виховання. Зокрема С.Д. Гусарєв та О.Д. Тихомиров вважають, що формами правового виховання можуть бути:

- 1) правова агітація, тобто правовий вплив на правосвідомість і настрої невеликої кількості населення шляхом колективних та індивідуальних співбесід, виступів на мітингах, зборах, а також за допомогою засобів масової інформації;

- 2) правове навчання. Однією з цілей правової освіти є подолання правового нігілізму, який є антиподом правової культури, коли громадяни свідомо заперечують, ігнорують і негативно ставляться до права, чинного законодавства та правових форм організації суспільних відносин, прав і свобод інших людей. Правовий нігілізм породжує правопорушення й тому він несумісний з правовою державою;

3) юридична практика. На практиці ці форми реалізуються у функціонуванні системи юридичної освіти, проведенні науково-практичних семінарів, конференцій, організації стажування, підвищення кваліфікації;

4) самовиховання та самоосвіта. Цілеспрямована, повсякденна, систематична і самостійна діяльність громадян з оволодіння правовими знаннями і навичок правомірної поведінки [3, с. 321–322].

Якщо справа стосується організації правового виховання курсантів, які навчаються в закладах вищої освіти із специфічними умовами навчання, то в її основу покладаються проведення лекцій, семінарів, практичних занять, індивідуальних співбесід, професійних тренінгів, конференцій, навчальної практики, консультацій, стажувань, самостійних занять, заліків, екзаменів.

Окрім того, варто згадати і про методи правового виховання:

– метод переконання, який передбачає вплив вихователя на свідомість, почуття і волю вихованців різноманітними засобами з метою формування в них позитивних особистих якостей та активної життєвої позиції;

– метод позитивного прикладу, який передбачає цілеспрямований і систематичний вплив на свідомість і поведінку вихованця сукупністю позитивних особистих прикладів з боку вихователя;

– метод заохочення, який передбачає застосування комплексу засобів морального і матеріального стимулювання за успіхи та кращі результати в різнобічній діяльності вихованців;

– метод примусу, який передбачає застосування таких заходів, які впливають на свідомість і поведінку невихованої частини населення і тим самим примушує їх виконувати покладені на них обов'язки та чинне законодавство всупереч їх волі.

Основним завданням, що ставлять перед собою фахівці, є виховати всебічно розвинуту особистість, яка здатна адаптуватись до безпрецедентних випадків у практичній діяльності. Правовиховну діяльність можна визнати ефективною, якщо курсант закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання:

– усвідомив необхідність правового самовдосконалення та має навички критичного ставлення до своїх знань;

– ефективно набуває необхідні знання шляхом самоосвіти;

– став правосвідомою особистістю, мислення якої ґрунтується на усвідомленні цінності права та його суб'єктів, повазі до них;

– виробив непримиренне ставлення до проявів антиправової діяльності та відчуває осуд до правопорушників;

– здатний втілювати набуті знання в життя задля забезпечення безпеки та порядку в суспільстві.

Отже, в результаті застосування організованої системи ефективних заходів правового виховання отримаємо високий рівень правової вихованості курсантів закладів вищої освіти із специфічними умовами навчання, їх сформовану правову культуру. Власне, рівень правової вихованості – це не тільки знання законодавства й розуміння обов'язковості його виконання, а й безпосередньо сформоване ставлення до права як до цінності, що забезпечує демократію в суспільстві. При формуванні такого світогляду в майбутніх правоохоронців виключаються випадки правового нігілізму, а також збільшується ефективність виконання покладених на поліцейських повноважень.

Список використаних джерел

1. Скакун О. Ф. Теорія права і держави : підруч. 4-те вид. Київ : Алерта, 2016. 528 с.

2. Філософський енциклопедичний словник / В. І. Шинкарук (гол. редокол.) та ін. Київ : Абрис, 2002. 742 с.

3. Гусарєв С. Д., Тихомиров О. Д. Юридична деонтологія (Основи юридичної діяльності) : навч. посіб. 4-те вид., стер. Київ : Знання, 2010. 495 с.

Ханас Валерія Геннадіївна,

здобувач ступеня вищої освіти
бакалавра навчально-наукового
інституту № 2 Національної академії
внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри
теорії держави та права Національної
академії внутрішніх справ, кандидат
юридичних наук, доцент

Кривицький Ю. В.

ПРИНЦИПИ ПРАВОВОГО ВИХОВАННЯ КУРСАНТІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЗІ СПЕЦИФІЧНИМИ УМОВАМИ НАВЧАННЯ

Правове виховання курсантів закладів вищої освіти із специфічними умовами навчання має базуватися як на світових стандартах, так і на традиціях народу, національному та інших видах виховання. Облік у виховній роботі вищевказаних факторів